

From Basarabia, with love...

În iulie 2012 am fost pentru prima oară la Chișinău. Mă număram printre ultimii beneficiari ai vechiului ICR și știam asta. Trecuseră câteva zile de la *protestul papioanelor*, fondurile erau deja blocate, noroc că prânzul și cazarea fuseseră rezolvate din timp. Drumul n-a putut fi decontat: am fost înștiințat că sunt pe o lungă listă de așteptare. Teoretic, era o neplăcere, dar nu însemna nimic în comparație cu istoriile povestite acolo de către tinerii scriitori moldoveni: despre vize, despre greutățile pe care studentul basarabean le întâmpina pentru a putea studia în România, despre spitale, despre instituțiile lor și ale noastre, despre Transnistria.

În a treia zi, la atelierul de creație *Vlad Ioviță*, le-am cerut participanților să povestească în câteva rânduri o întâmplare care s-ar fi putut petrece doar în Moldova. La întoarcere, le-am cerut același lucru scriitorilor basarabeni din România.

Mai mult, Andrei Gamarț s-a oferit să ilustreze acest dosar. Îi mulțumesc.

(anchetă realizată de Bogdan Coșa)

Diana Iepure

Balerina

Alerga de nebună. O admiram din tot sufletul cum își alternează picioarele, aruncându-le din șolduri. Îmi plăcea să ies cu ea, să-mi lipesc spatele de spatele ei cald, atunci când,

întinsă la umbră scotea aburi pe nări. Dacă ieșeam cu ea, puteam citi în voie, așa că o duceam prin cele mai tainice locuri, evitând să întâlnesc lume. Nu-mi trebuia nimic altceva. Îmi plăcea mirosul ei, căldura și părul ei neobișnuit de bălai, pe care uneori i-l pieptănam. Seara, la întoarcere, abia mă țineam în urma ei, găfâiam ca o bătrânică, dădeam prin pietre și gropi, dar nu îndrăzneam să trag de lanțugul pe care uneori îl scăpam din mână.

Am poreclit-o *Balerina*. De fapt, era o poreclă tristă ce corespondează cumva vieții ei pline de aventuri. Exact ca balerinele, nu putea fâta. Era frumoasă și sprintenă, și caldă, dar nu-i ieșea treaba cu fătatu și asta ne dădea bătăi de cap, mai ales că anume pentru fătat fusese adusă de la kilometri în caroseria uni camion „ZIL”, din care reușise cumva să cadă pe un deal și să nu-și frângă nimic. Când s-au dumirit ai mei și s-au uitat să vadă ce mai face, caroseria – goală. Noroc c-au găsit-o.

Apoi, a început chinul împerecherii: muncă, nu glumă. Ea nimic. Rămânea la fel de sprintenă și la fel de stearpă. Până când, într-o vară, a lovit-o și pe ea norocul. Zburda atunci ca apucata și uneori o lua de-a dreptul razna. Într-o zi, președintele kolhozului a scos-o dintr-un lan pătutul de lucernă și i-a poruncit soră-mii să vină cu tata după ea.

Tăticuuuu, dar ce eram să faaaaaac, dacă și omul ăsta nu înțelegeeee, nu înțelegeeee, plângea ea cu șiroaie de lacrimi și sughituri, nu înțelege că Bălăica asta *cată* buhaaaai?

Și așa, în sfârșit, am început să avem în casă lapte. Drept că puțin. Balerina noastră nu era deloc bună de lapte. Dădea ca o capră, noi oricum eram în culmea fericirii. Făceam de câteva ori pe săptămână clătite cu brânză, cu dulceață de căpșuni și magiun de perje, dar și sosuri fel de fel, terciuri pe lapte, pâine pe zer, brânză închegată. Când părinții plecau de acasă, născoceam cocktail-uri și înghețată. Băgam în mixer fel de fel de componente, experimentam cu exces de zel și dureri de burtă.

Partea proastă era însă că toată ograda noastră de pe culme de deal se vedea ca în palmă din școala din vale, unde tata era, mai nou, director. Un director cu vacă la casă. De rușinea lumii, nu alta. Un director cu destui oponenți și cu

vacă. Adevărat că anexele pentru orătănii și animale nu se vedeau, bine-dosite în spatele casei. Copacii din livada noastră erau pe atunci încă destul de mici, așa că scosul și dusul vacii pe toloacă nu putea fi camuflat, nu puteau fi camuflate nici alte mișcări de trupe, cum ar fi hârjonelile între copii, măturat, scuturat, și nu numai.

Într-o zi, ca într-o poveste urâtă, a venit la școală Șeful direcției învățământ din raion, a adunat colectivul pedagogic și a declarat că la odinea de zi au de discutat o scrisoare anonimă trimisă de cineva *din colectiv* Comitetului Central al PCUS și Ministerului Învățământului despre comportamentul nedemn al directorului de școală. Comportamentul nedemn consta în ținerea la casă a bieteii Balerine, care nici măcar prea bună de lapte nu era. Povestea s-a încheiat cu acea discuție *în colectiv*, despre care tata nu vrea să-și amintească. Mi-a zis că a înlemnit, i-au dat lacrimile, se pare că de atunci i se trag problemele cu tensiunea și că, în general, nu vrea să sape în mizeria asta.

Pe Bălăica am vândut-o peste ceva vreme, nu de frica CC-ului, nici a Ministerului și nici a Direcției Raionale de Învățământ, care l-a scos pe tata basma curată. Nu prea era așa mare „tolk” din ea. Nici tu bună de lapte, nici de făt, dar de dat *la carne* nu puteam. Am vândut-o cuiva, care a ținut-o un pic pe deal, nu departe de noi. Soră-mea se mai ducea să o vadă uneori de departe, eu, însă, nu.

Hose Pablo

Superman

ce bucurie e să știi să te oprești într-un moment potrivit. să găsești putere în tine și să oprești dragostea, spre exemplu. dar nu o poți face pentru că sar putea adevărat că dragostea e mai puternică decât tine, iar asta la mai multe capitole. asta cu oprirea nui, e labă tristă pentru că fii atent. întodeauna îmi place să cred că mă pot opri, și pot opri altceva din jurul meu. la o adică, aș vrea să ies din casă, să las ușa la apartament deschisă și în pași alergători să ajung la poalele everestului. pe drum să găsesc un costum de super-erou (și o cabină telefonică în care, bineînțeles, să mă transform) cu o mantă roșie atârnynd în spate. să urc în opt zile muntele și la opt mii și ceva de metri,

luyndumi viteză, să sar de pe vyrf. de aici încolo avem două deznodaminturi. primu ar fi acela ca de la ruperea contactului cu vyrful styncii să cad direct în jos. căscynd o gură cyt mă ține și urlynd în disperare ajutor ca într-o pelicula urytă de tot. al doilea scenariu, și cel pe care mi lash dori, e să îmi iau zborul spre stratosferă. un super-erou cu mantie. o fi acesta superlabagiul? e oare o pasăre? ba nu: e super-căcăciosul. să ies din limitele terrei să mă pun în fața meteoritului imens care are o viteză încă și mai mare, și săl opresc. culmea ar fi el să se oprească cu adevărat. super-căcăciosu a oprit un meteorit, săi dăm de băut, fraților. așadar, eu știu să opresc un meteorit și vă pot salva viețile. pot înghiți o dinamită pusă într-o casă de copii, iar dinamita explodynd să numi provoace decyt o rygyitură. opritzil.

oprirea este imposibilă, căcateai în ea. nu poți să te oprești din gyndul la ea. nu te poți opri cu o secundă înainte de a intra, ușurel & soft (ori suav, dak vrei) în ea. să te oprești în kizda mătii pentru căi grea oprirea. într-o laba e grea oprirea unde mai pui o femeie adorabilă. nu te poți opri din băut, din mințit, din lăudat, din curvărit, ofelisătzar pula, nu te poți opri din nimic. continui să mănyncei să borăști după prea multă iarba. nu te poți opri nici din dragoste. totuși cred că supercăcăciosul se poate opri din toate, și le poate, firesc, opri pe toate. poate opri un vierme, poate opri un copil, o mașină, o stea. nu știu de ce avem fiecare cyte un ipod fără butonul pause sau stop, ni la vyndut boschetul de jobs așa, fără pause & stop.

eu mai cred în super căcăciosul, adică în mine. în opririle mele super de căcat.

Cătălina Bălan*Studenta și securistul*

N-am crescut sub un clopot de sticlă. La facultate nu aveam bani, deci nu eram vreo răzgâiată oarecare. Ca să mă consoleze cumva, bunica mi-a trimis cu un taxi covorul roșu cu flori, cel pe care-l păstra pentru mine. Nu prea voiam să-l iau, dar nu i l-am întors să nu se supere. Ca atunci când mă las îndopată cu supe/ciorbe, *fetele frumoase trebuie să aibă anumite rotunjimi*. Am sprijinit, deci, covorul într-un colț, până să chem pe cineva să mi-l atârne deasupra patului. L-am păstrat ca pe un simbol a ceea ce trebuia eu să devin mai târziu: slujbă bine plătită, mașină, soț, copii, vacanțe de două ori pe an la mare și la sanatoriu, cel puțin 2 perechi de cizme pe iarnă, balconaș sau grădinuță cu flori șamd.

Încă din școala generală visasem să am un prof de care să mă pot îndrăgosti. Alta ar fi fost viața, cu altă vioiciune aș fi mers la ore. Ivan Denisovici mi-a atras atenția încă de la primele cursuri. El era acela, vorba bunicii. Deși n-avea părărie, avea mustață, dar asta nu m-a deranjat câtuși de puțin. Așa că, precum toți marii tacticieni, mi-am făcut planuri de atac, capturare și păstrare. Asta includea parfum de contrabandă primit de la Olga, pantofii de lac, pudră strălucitoare, ah, cu cât sacrificiu obținută după stat la rând ore întregi la Univermag. Cu un plan ca ăsta n-aveam cum rata. Era o chestiune de principiu și, mai ales, de orgoliu.

Ivan Denisovici nu era, din fericire, însurat. Nu-și asorta niciodată cravatele în pătrățele cu cămășile prost apretate. Ca să nu mai vorbesc de mirosul de troinoi odekolon.

Prima dată – în trimestrul 2, după diferite trucuri și șmecherii, am mers împreună la bibliotecă, să-mi arate Ivan Denisovici raftul cu Istoria Partidului. Taică-meu s-ar fi ori-pilat. După ce că era cu o mie de ani mai mare, cred că era și securist pe deasupra. Am mers împreună la film, am făcut ronduri-rondulețe în Parcul Pușkin în jurul lui Ștefan, serate dansante la restaurantul din centru, prânzuri la „Mămăliguța”.

Ultima oară, a venit să mă ia de la cămin, să facem o plimbare la Lacul Comsomolist. L-am invitat să stea jos, să-l fac cu un ceai, să-i dau să guste din dulceața de cireșe amare a bunicii.

Cireșele cireșe, dulceața dulceață și numai ce-l văd că se apucă cu mâinile de gât. Am crezut că i se duse pe trahee vreun sâmbure rămas întâmplător în dulceață. Ce manevră Heimlich? Nu reacționa la nimic. Dădea din mâini ca disperat. În două minute s-a făcut verde, apoi albastru. Îmi arăta ceva în genul surdomușilor, n-am înțeles nimic. Când, întins pe pat, a încetat să mai gâfâie, am crezut că nu mai are probleme.

Problema era cumplită. Am sperat că joacă o farsă. Nu mai mișca. I-am verificat cu două degete pulsul. Nimic. Când nici oglinjoara pusă sub nas nu s-a aburit, am știut că am dat de dracu.

Dacă îl găsea securitatea la mine... Adio, noi plecăm în Siberia cu tot familionul. L-am dezbrăcat pe Ivan Denisovici, l-am înfășurat în bint. Uciderea din culpă a unui securist împuțit nu mi-ar fi ruinat doar mie tinerețea, ci și strănepoților strănepoților mei. Trebuia să scap rapid de hoit.

Când am vrut să-i umplu gura, esofagul și stomacul cu rășină furată de la un amic secția arheologie, istoria egiptului antic, am scăpat-o jos, iar dușumeaua a devenit brusc strălucitoare.

L-am înfășurat ca pe un șobolan în ce-am găsit. Mi-a fost puțin milă de covorul din lână, azi nu se mai fabrică din astea.

Ivan Denisovici avea o constituție astenică. La 4 dimineața, când dorm toți amorezii, l-am târât la subsolul căminului și l-am închis în dulapul verde de nuc. Cum în subsolul ăla nu coboară nimeni cu deceniile, șansele să fie găsit erau, practic, nule. Cel puțin în anii ăștia, până terminam dreptul.

Mai rămânea o singură problemă. Ce mă fac cu bunica atunci când va observa că lipsește covorul. În orice caz, dacă ar fi să aleg, tot în Basarabia m-aș mai naște o dată. N-ai cum să le rezolvi pe toate într-o singură viață.

Victor Țvetov*Spre Dubăsari*

În weekend, de obicei totul se întâmplă fără multe gânduri și planuri făcute cu 7 zile dinainte. Și cum stăteam pe prag și priveam motanul care lenevea sub razele soarelui matinal, îmi zic că poate să merg până în Dubăsari, la prietenul meu dima miticov. Cam demult nu-l văzusem, plus că acolo e

Nistru și acest lucru tot îi important. Am scos din buzunarul de la blugi telefonul mobil. Aveam numărul lui din niște surse secrete, tot acele surse anonime mi-au zis că el o revenit la baștină.

– Noroc, dima, zic eu.

– Da... noroc. Da' cine sună?

– Victor, băi...

– Victor și mai cum?

– Hănescu... te faci prost? Am înțeles că ești în țară și mă gândeam poate să trec pe la tine în ospeție.

– Mă prosteam și eu. Hai, vină, da' nu uita să iei... știi tu ce.

Cum s-ar zice, duclipsă de bunățuri.

– Hai că iau, numa că nu mult, deja nu prea am.

– Vezi să ajungă, asta-i important. Cam peste cât timp vii?

– În vreo trei ore cred că ajung.

– Bine, hai mișcă piciorul mai repede.

– Hai, că mă strădui.

Zic, merg la el, poate bem un pahar de vin ca viața să ni se pară mai frumoasă, ne mai amintim de poezie.ro și club literar și apoi mergem să prindem pește pe malul bătrânului Nistru, mai stăm la un foc, mai coacem niște cartofi în jăritic... Și fericit că anume în acest weekend mi-a venit această idee genială, iau geanta, îmi pun câteva haine, o sticlă cu vin din beci și undița (pe asta o duceam în mână).

Aștept microbuzul Nimoreni-Chișinău, ca mai apoi să iau Chișinău-Dubăsari. E foarte interesant atunci când aștepti microbuzul din sat. Nu știi niciodată când trebuie să vină, ei nu au un grafic sau măcar o oră cât de cât stabilită și poți aștepta 5 minute, dar există șansa să aștepti și două ore. În cazul meu a fost ok, a venit în vreo 15 minute. Am urcat în microbuz și mi-am băgat căștile în urechi. Pare-mi-se adormisem... Cineva m-a trezit la gară. Am coborât și am mers să-mi iau un bilet spre Dubăsari.

Și uite cu biletul în mână stau... aștept microbuzul care întârzia, între timp am fumat câteva țigări și am băut juma' de litru de cvas de calitate foarte proastă, altă calitate nu știam dacă există.

În sfârșit, peste un sfert de oră apare și microbuzul spre Dubăsari. Nu am mai reușit să prind loc pe scaun, încă un pic și puteam să spun că nu am reușit să prind loc nici în picioare. Până la urmă, m-am ticsit și eu cum am putut. Șoferul era vesel

și vorbea cu cineva moldovenește. De câteva ori îl auzisem cum zice că el vorbește doar moldovenește și îmi zic: dacă omu așa crede, să fie el sănătos.

Pe drum oamenii tot urcau și urcau. *Un pas în urmă, hai încă unu, hai vă rog încă jumate că mai este loc, eu văd că mai este loc, iar voi îmi ziceți că nu-i. Doamnă, nu mă fă chior, eu văd că în urmă este loc încă pentru minim 3 persoane. Dacă nu mai faceți un pas în urmă, vă dau banii și vă dau jos*, mă gândeam că avea să fie ultima frază spusă, dar nu a fost să fie.

Microbuzul era un tot întreg, fără spații, fără locuri goale. În interior – o bucată enormă de carne se clătina în unison la fiecare hop. Aveam o sticlă de Fanta de 0,5 l și mă gândeam cum să fac s-o pot duce la gură. Am renunțat.

Pe când treceam cu microbuzul pe lângă un sătuc de lângă Chișinău, cineva din mulțime scăpase o sticlă cu un fel de otravă pentru roșii. Sticla s-a spart și tot conținutul a curs pe podeaua microbuzului. Nu au trecut nici 2 minute și cei din microbuz au început să vomite automat, de parcă cineva le-a dat ordin: *Atenție... vomitați!* Eu nu am fost o excepție și am vărsat toată supă mâncată dimineața și să nu uităm nici de cvasul de proastă calitate. Oamenii vomitau unii pe alții, jos vomă, pe genți vomă, pe față vomă. Chiar și șoferul și-a permis să vomite peste fereastră. Apoi a oprit microbuzul. Toți au ieșit galbeni pe față și murdari din cap până în picioare. Au început să se audă înjurăturile din gurile oamenilor istoviți, dar toți s-au calmat repede, fiindcă erau prea slabi ca să poată înjura.

Am fost dus la spital, în ambulanță mă sună dima, scot telefonul murdar de vomă:

– Da?

– Hai, băi, când ajungi odată, că au trecut mai mult de 3 ore?

– Stai că nu mai vin, nu pot, sunt în ambulanță.

– Și ce cauți acolo, ai hotărât să vii cu ambulanța? râde dima.

– Nu, băi idiotule... cineva a scăpat o sticlă cu otravă și aceasta s-a spart și toți au început să vomite, inclusiv eu.

– Oho, e ceva grav?

– Nu știu, nu cred, acum sunt ok. Cred că o să trebuiască să stau prin spital vreo două zile.

– Aiurea.

– Hai că vorbim mai încolo, trebuie să închid...

Mihail Vakulovski

Paște basa

(fragment din partea a III-a a rockmanului *Tovarăși de cameră*)

De Paști, am stat acasă cu părinții, au avut oaspeți, ca de obicei, că mama face mâncare multă și bună („Da oare o să-i placă lu' nășica sarmalele? Da salata? Să fac răcitură cu mai mult usturoi, că așa-i place mai tare nășicii...” – Nășica: „Ce bun îi tortu, fină, da parcă am mâncat mai bun undeva... Da vinu-i tare bun, n-am mai băut așa vin de când am fost la voi, ia să-mi puneți și mie o pepsicola pe-acasă, că-i ca un leac”). După ce-au plecat oaspeții, am mai stat la TV, apoi m-am culcat. La un moment dat, m-a trezit Sandu, că trebuie să-i dăm în bot lu' nu știu care. Dacă trebuie – trebuie, cum să nu, dacă trebuie – cu plăcere. Atunci seara n-am știut care-i treaba, însă dimineața i se umflase fața, m-am dus cu el pînă la un medic din sat care lucrează la Chișinău și care mi-a zis să ne ducem urgent la Chișinău, că e fractură de mandibulă și s-ar putea să fie dublă fractură, „aici n-o să-i facă nimic, asta în caz că veți găsi pe cineva la spital”. Am căutat o mașină, dar toți erau beți, încă nu se treziseră sau le era rău. Tali, care oricum trebuia să se întoarcă la Chișinău, a zis că îl doare capu' și că vine mai tîrziu. – „N-auzi, băi, că ăsta e cu mandibula ruptă?” – „Da, dar mă doare capul”. S-a întors la Chișinău peste vreo două ore... L-am sunat pe Sergiu Ciobanu. „Unde ești?” – m-a întrebat. – „La Antonești” – „He-hei, cînd ne vedem?” – „Poate chiar acum. Trebuie să ajung la Chișinău. Tu ce planuri ai?” – „Ia, stăm la masă” – „Ai băut ceva?” – „D-apăi cum?” – „Tre să ajung urgent la Chișinău, să-l duc pe Sandu la spital, și n-am cu cine” – „Pregătești-vă, că vin imediat”. Cînd ajunsesem

acasă, deja era la poartă. La Chișinău era plin coridorul cu băieți cu mîinile și picioarele rupte și mai ales cu fețele umflate, cu multiple fracturi, n-aveai pe unde să treci. I-am lăsat în coridor și am intrat la medicul de serviciu – un tip tînăr, plin de mușchi, ras pe cap și zîmbăreț. I-am spus care-i treaba și că e fratele meu și că nu voi rămîne dator. „Dapî dacî ai și trebu spuni-i sî întri. Da tu așteaptî în coridor, ghini?”. Apoi m-a chemat o blondă cu halat alb, scurt, încheiată la un singur nasture, micuță și foarte bazată, care le-a spus scurt băieților din coridor să vină „mîine”. „E rău, ari dublî fracturî di mandibulî, da rezolvăm, tăt si fași, nu, Liuba?” – „Dacă ziceți dvs. – sigur, dom' doctor, așa e cum spuneți dvs.”, a zis blondă, care între timp se așezase pe-un scaun, văzîndu-i-se tanga prin halatul aproape transparent și, fiindcă era și aplecată, și... plămîinii. Sandu mi-a zis mai tîrziu că în tot timpul operației a vrăjit-o, povestindu-i cum o să i-o tragă și unde ș.a.m.d., poate era o metodă de-a lui de a-l face să mai uite de mandibulă cît timp îl lega cu sîrmă – îi băga sîrma printre dinții de jos, apoi o trăgea printre dinții de sus, o scotea dintre dinții de sus și-o băga între dinții de jos ș.a.m.d. Cînd am ajuns acasă, m-am dus direct la forțosu' care-l lovide cu o bară de fier, din spate sau dintr-o parte. Erau la iazul cel nou, făceau șășlic și vîntul bătea fumul de mai sus drept în gașca lui Sandu, care le-a zis să-și țină fumul. Ăștia au mai potolit focul, apoi s-a repetat istoria, doar că o fufă din gașca de mai sus a început să vocifereze, că să se ducă acasă dacă nu-i place fumu', că să vină să sufle el în foc ca să se ducă fumul în partea cealaltă, Sandu a zis doar: „Cine-i curva asta?” și au băut în continuare. Doar că, la un moment dat, cineva i-a dat un pumn în cap, s-a ridicat și i-a tras una, ăsta a căzut, apoi a ajuns fratele mai mare al prietenului „curvei”, căruia i-a aplicat un may-ghery, apoi i-a bătut și pe ceilalți – „Totul îmi ieșea ca la antrenamente”, îmi povestea mai tîrziu Sandu, doar că pe neprins de veste a primit o lovitură din ceruri care l-a trîntit la pămînt și cînd s-a ridicat, băieții nu mai erau. A, gașca lui de prieteni de copilărie și vecini nu s-au amestecat, nu s-au băgat, „că tu pleci, iar noi rămînem în sat”, așa i-a spus „frate-so” Sașa Fîrladanu', care după aceea s-a luat cu ăla cu țeava frate de cruce...

Am strigat la poartă, apoi am intrat în ogradă, apoi am strigat la ușă, la ferestre, am intrat în casă, răsturnînd tot ce-mi ieșea în cale, dar erau doar părinții ăstuia, o grasă care dormea beată și-un moș în chiloți care nu înțelegea nimic, dar știa că fiu-so nu-i acasă, că a fost aseară și i-a zis că n-o să mai vină

acasă vreo săptămână. Dacă-l găseam atunci, îl linșam. M-am dus cu mâinile goale, dar cred că-l omoram, „cu mâinile mele”, cum se zice. Aveam de gând să-l pîndesc în vreun pod din apropiere și să-l împușc cu luneta, îmi părea rău doar că n-o să se chinuie, îmi imaginam cum o să-l omor și prin câte chinuri o să treacă pînă atunci. A doua zi, a venit la noi mamă-sa să se plîngă părinților că vreau să-l omor pe fiu-so, care se ascunde pe dealuri și se teme să vină acasă din cauza mea și că totu-i doar o minciună, că nu i s-a întîmplat nimic lui Sandu, i-a zis prietenul lui Sandu, Sașa, care îi e cel mai bun prieten de copilărie și care a fost și el de Paști la iaz, în gașca lui Sandu. „Nu țipa, vaco”, i-a zis tata, mama a început să plîngă, eu i-am zis să iasă afară și dacă nu apare fiu-so la mine, le voi mai face vizite, că mi-a plăcut la ei, „Dar știi că n-are nimic, vreți să-l bateți pe-al meu, săracu', degeaba, arată-mi ce-ai pățit! Iaca, stă pe scaun și n-are nimic” ... Sandu stătea în fotoliul din verandă și asista aproape absent la scena asta penibilă, mi-a făcut semn s-o las să se ducă la el, s-a apropiat, Sandu și-a dezlipit încet buzele și baba a izbucnit în plîns, urlînd că nu putea fiu-so să facă așa ceva, că nu fiu-so, fiu-so – nu, că să-l ierte, că... I-am zis că n-o să sufere de căldură vara asta, că i-e asigurat un loc răcoros dacă nu apare în cel mai scurt timp. Văzînd că a dispărut cu totul, am hotărît să-l caute „oamenii legii”, n-aveam încredere în ei, dar lasă-l să se simtă important. A doua zi după ce-a început „căutarea”, a venit iar mamă-sa, făcîndu-mi o propunere de afaceri – că-i plătește spitalizarea, numai să nu-l bage la pușcărie pe fiu-so: „Uite, am adus o sută de dolari și voi mai aduce o sută”, dar acum nu mai avem nimic, și pe aceștia i-am împrumutat de la frate-meu din Chișinău, vă rog frumos să nu mă lăsați fără copil, am să vă fiu recunoscătoare toată viața”. I-am zis că trebuia să și-l educe cînd trebuia și alte răutăți, dar pînă la urmă am hotărît să nu-l băgăm în pușcărie și cînd s-au văzut cu retragerea „plîngerii”, care, de fapt, nici n-a existat, fiind doar o sesizare de la medic și una de la polițistul din sat, au zis că fiu-so nu l-a lovit și că nu ne mai dau nimic...

Alexandru Vakulovski

Mama m-a trimis să-mi iau cazierul

Cobor din autobuzul de Olănești în gară. Oamenii din jur vînd lapte, brînză, găini vii și penite, legume, fructe și tot felu' pe marginea drumului de lângă Piața centrală. O iau spre

Lumea copiilor, acolo unde ar trebui să mă aștepte. Am impresia că găinile jumulte își vor încorda mușchii și vor sări din torbele băbuțelor. Oamenii par și ei jupuiți, mușchii fețelor tresar, mâinile se ascund în buzunare.

Pute. Pute a căcat în Chișinău. Iar pe lângă Piața centrală mirosul de căcat se combină cu cel de brînză. Pe trotuar apar doi polițiști și băbuțele încep să-și ascundă marfa. Și mie îmi vine să trec drumul, dar n-am unde, pentru că piața se întinde pînă la bloc, dacă vrei să circuli, trebuie să negociezi.

Mama m-a trimis să-mi fac actele. Cred că mămica e cea mai fericită că m-au expulzat din România. M-a lăsat câteva zile să mă odihnesc, după care mi-a zis: trebuie să-ți faci neapărat actele. Toate, ca să nu mai ai bătăi de cap. Și așa a început nebunia. Pentru pașaport – îți trebuie livret militar. Pașaportul – la Ștefan Vodă, livretul – la Căușeni. E lungă povestea. Pe scurt: am nevoie de cazier. Eu aș mai fi amânat, dar mama nu e de acord.

Doar am trecut prin Chișinău de la expulzare, asta e prima vizită. Cînd treceam cu autobuzul și vedeam mutrele politicienilor, mi se făcea rău. Oricum, predomina roșul, Voronin și alți grași hidoși. Doar pe Voronin îl știam din toți politicienii moldoveni la putere.

Fix mă așteaptă în fața Lumii Copiilor. E tot un zâmbet. A crescut între timp, e cu cel puțin un cap mai înalt ca mine. Deși e blond, arată ca un țigan, intenționat. Cu mustață, nebărbierit și cu haine colorate. Astea sunt pasiunile lui de acum: legalizarea marijuanei și țigani.

Ne gîndim unde să bem o cafea. Trecem de poștă, intrăm în Rock Cafe. Vine cu mine să-mi depun cerere de cazier. Cazierul se ia pe o străduță întortocheată din centru. Aflăm ultimele tendințe din Moldova: e mai ușor să-ți faci cetățenie bulgară decât română. Decît să ajungi în Italia cu 4-5000 de euro.

După ce am stat ore în șir în rînd, ba eu, ba Fix, ba amîndoi, în sfîrșit reușesc să-mi las hârțoagele. Măine să vin să-mi iau cazierul.

Acum se poate merge la bere. La Uniunea Scriitorilor. De fapt, la barul Uniunii. Pe drum, Fix îmi povestește entuziasmat visele, așa e el, nu are crize. Îmi spune că se bucură că sunt în Chișinău, să nu mă supăr. Îi spun că și eu mă bucur, dar că nu-s sigur că o să mă bucur doi ani jumate, cît va dura interdicția de-a intra în România.

Fix crede că totul o să fie bine, eu – nu. El crede că alegerile au fost fraudate și că lucrurile se pot schimba. Îi spun că

lucrurile se vor schimba când se va legaliza marijuana, că moldovenii s-au tâmpit la cap și că-l votează pe Voronin în neștire, sar la roșu ca boii.

La o masă vecină îi aud vocea lui Nicolae Țopa.

Îl știi pe Țopa? îl întreb.

Nu, e scriitor?

Da, până acum câțiva ani era scriitor și mare bețivan. Dar acum s-a lăsat de băut și e super ok, om civilizat.

În timp ce noi discutăm, vocea lui Țopa se tot ridică. Și face valuri. La un moment dat, un val trânteste o sticlă sau un pahar pe jos. Fix se întoarce să vadă care-i treaba. Țopa scuipă pe jos.

Ăsta-i scriitorul care se lăsase de băut?

Mă uit la Țopa. Rupt de beat. Arătând ca un om frânt care are un singur reper – masa.

Mda, el a fost.

În scurt timp, Țopa e părăsit la masă, așa că se ridică și vine la noi. Îi fac loc, îl întreb ce mai face.

Am văzut că s-a făcut o petiție pentru tine, dar eu chiar am scris: așa-i trebuie! Așa-ți trebuie! Bine ți-au făcut!

De ce e bine, Nicolae?

Ești mare scriitor în România? Fii în Moldova, hai să te vedem ce căcat o să faci aici! Din cauza voastră nu se aude de scriitorii din Basarabia în România!

Nu-mi pică prea bine ce-mi zice Țopa, dar încerc să mă distrez. Fix rânjește de i se văd toți dinții. Merge la bar.

E ment?

Poftim?

Băiatul e polițai?

Ce ment, Nicolae, e prietenul meu.

A, da, da...

Fix aduce două beri. Cum le pune pe masă, Țopa sare pe una:

Asta-i a mea?

Fără să aștepte răspunsul, o ia și o duce la gură.

E a ta, Nicolae, e a ta, îi zic și merg la bar să mai iau o bere.

Când ajung la masă, Nicolae mă țintește, cu mâinile strânse pe sticlă:

Tat-to a fost un om excelent, dar tu și frate-to sunteți niște canalii!

Când îl aud vorbind de tata chiar mă bucur și-l întreb dacă l-a cunoscut.

Da, da, zice. Un om minunat, cu suflet mare, iar voi

sunteți niște canalii și bine ți-au făcut că te-au expulzat, kaghebigistule!

Îl lăsăm pe Nicolae Țopa rezemat de masă și o luăm spre centru. Parcă n-aș fi lipsit atâția ani din Chișinău. Și la Uniune e aceeași atmosferă. Acum scrie, vorba lui Țopa. Fix a primit mesaj pe telefon despre o adunare la Ștefan cel Mare cu lumânări. Degeaba, îi spun. Până să ajungem la Ștefan vedem cârduri de jardarmi și polițiști în fugă.

E primăvară, e cald și bine. E 6 aprilie 2009. Mulți tineri în jurul lui Ștefan cel Mare au lumânări aprinse. Cântă, ochiți de polițiști, în civil sau nu.

Ana Donțu

Ana

Bunica n-a apucat să-mi zică ceva. Obişnuia să spună: „Cât de mult aş vrea să te văd mare”. Cred că avea un secret pe care nu putea să mi-l dezvăluie cât timp nu atingeam o anumită vârstă. Încercam să ghicesc ce mi-ar fi sugerat în acea situație. Această bunică închipuită m-a ajutat nu o dată. Atunci ea m-a îndemnat să-l urmăresc fără grabă, cât mai atent, să trec cu privirea pe fața lui, să-i observ emoțiile, să-i surprind vreun gând, să-i privesc mâinile. Acestea trădează mai mult de obicei: ce mișcări fac, cât de relaxate sunt, unde stau, cât de mult sunt la vedere, această semiotică mă delecta și totuși n-am observat nimic special, singurul gând a fost în legătură cu metaniile din turquoise pe care le purta la încheietura mâinii stângi. I le-am smuls mai mult într-o doară, din lipsă de idei, și am gândit ce-ar fi oare dacă le-aș arunca în lacul din pădure? Din câte mi s-a părut, el s-a alarmat suficient de tare încât să-mi placă să mă joc cu el. Pentru început, a încuiat ușa și a ascuns cheile în buzunarul de la blugi, ceea ce m-a făcut să zâmbesc. Ne-am fugărit, răsturnând totul, încât am adus camera într-o dezordine colosală, dar curând mi-am dat seama că pentru el asta nu era un joc. A înșfăcat o statuie de fier de pe pervaz și s-a luat după mine, făcând praf lucrurile care-i stăteau în cale. Deja nu-mi mai păsa de metaniile lui, voiam să scap de acolo întreagă. Privea fix și respira zgomotos, fața i se înroșise și de pe tâmpile îi curgeau șiroaie, părea hotărât să nu mă lase să ies vie de acolo. Genunchii îmi tremurau și mă împleticeam în obiectele de pe jos. Între timp a spart geamul, când a încercat să mă dea la pământ cu statuia, și am reușit să

ies pe acolo, deși m-am rănit la picior într-un colț de sticlă. Alergam șchiopătând și pantoful mi se umplea de sânge. El venea în urma mea cu pași mari. În pădure încă nu era destul de întuneric ca să mă pot ascunde. Piciorul nu mă mai ținea, dar continuam să fug. Ajunsesem deja aproape de lac și mi-am dat seama că mai am metaniile la mine. Le-am aruncat cât mai departe în apă. Misha era la numai doi metri și totul s-a oprit brusc. Aerul a început să se condenseze și mă mișcam foarte lent. Atunci m-am pomenit în camera lui. Toate obiectele erau întregi, aranjate la locurile lor, iar el ședea în fotoliu, învârtind pe degete metaniile.

– Moja neposlushnaia devciushka. Kak je ti menja razdrajaesh!¹ Ce ființe bizare sunteți voi, oamenii! Chiar ai crezut că poți să-mi faci ceva?

Andrei Gamarț

Pasiune mortală. Prima telenovelă moldo-americană

Epizodul 1

(prolog)

Michael coborî la Hâncești, imediat după „poloboc”. Șoferul de autobuz, un mulatru de vreo 26 de ani, îi deschise secțiunea pentru bagaje și îl ajută să dea jos valiza. Îi strecură o carte de vizită și îl salută urcând înapoi la volan. Se numea Roberto Williams și lucra la Firma de Transport „Loyd Trans & Co”. Michael rămase singur pe marginea șoselei cu vântul rece de octombrie suflând în spate, în timp ce autobuzul Chișinău-Rezina se depărta huruind cu un nor de praf după el. Mai avea de mers vreo 5 km pe un drum de țară, pe lângă livada

¹ Fetița mea neascultătoare, cât de mult mă iriți totuși!

de pruni, prin vâlcea, ocolind harbuzăria lui Tom Moris și iazul de la Odaie. Abia peste vreo trei dealuri ar trebui să înceapă să se vadă primele case din Căpitani. Avea o valiză cu haine, lucruri de primă necesitate, un laptop Mac, Ipod-ul cu muzică și câteva spectacole de-ale lui George Carlin, un Nikon D800, niște ochelari de soare GC și vreo 300 de dolari în buzunar. Mai avea și scrisoarea, care zicea doar atât: „Hei Mike... demult nu te-am mai văzut. Am rămas singur și nu știu ce să mă fac. Tot în Căpitani sunt. Vino să mă vezi, când ai tu timp. Drag Tyler”.

Michael e ziarist la „Chișinăul de seară”. Scrie despre toate. A plecat din Căpitani la facultate și de atunci a rupt cu satul și cu familia lui. A avut o neînțelegere cu tatăl. Neînțelegere care a luat proporții în timp și cam din anul 2 de la facultatea de litere i s-a rupt filmul.

Cu o săptămână în urmă primise scrisoarea de la un oarecare Tyler, dar era o vreme tulbure imediat după alegeri. Maddy era plecată la ai ei, la o înmormântare și trebuia să mai rămână o vreme acolo să se îngrijească de gospodărie. Republicanii i-au învins a câta oară pe democrați și aveau o majoritate clară în Congres. A urmat o săptămână plină în declarații și analize. Toată presa chișinăuiană vuia. Pentru Michael a fost o săptămână de coșmar. Abia în dimineața aceasta își făcu bagajele și plecă din oraș.

Madden Smith la telefon: Bună, Michael, e o scrisoare la redacție pe numele tău.

Michael Wright: Mulțumesc Mad, trec să o iau când mă eliberez. Sunt prins la Ciocana în maxi-taxi, e un trafic infernal.

Madden Smith: Ok. Să ai totuși o zi frumoasă. Și la noi e un haos de nedescris.

Michael Wright: Te pup.

Aerul rece înțepa pieptul. E puțin peste ora 9. Iazul de la Odaie aproape că e secăt. Rămase doar o baltă împrejmuțată de sălcii.

Wright tatăl: Dacă nu îți bagi mințile în cap, să știi că nu mai calci pe aici!

Michael Wright: Mai lasă-mă cu ordinele tale. Vreau să scriu și asta am să fac.

Wright tatăl: Nu! Ai să faci economie! Cum am făcut și eu, și tatăl meu, și tot neamul nostru!

Michael Wright: Plec atunci. Rămâi cu neamul tău și cu economia ta.

Wright tatăl: Dacă e așa – să nu te mai întorci! Auzi, nu mai ești fiul meu!

10 ani, se gândi Michael. Mai ținu legătura cu mama lui încă 2 ani de atunci. După Odaie trebuie să fie o fermă de porci. Drumul de țară îi răscolea amintirile. Când era mic, se jucau de-a războiul cu băieții din mahala prin clădirile părăsite ale fermei. Iar spre seară se adunau cu toții la Odaie să prindă broaște. Numai atunci puteai să le prinzi, când lumina zilei pălea și, dacă te mișcai încet de tot, aveai noroc să pui mâna pe una. Le duceau apoi în sat și le puneau în sân fetelor mari ieșite în drum să stea de vorbă cu băieții.

Acum o săptămână. Michael întârzie. A stabilit o întâlnire amoroasă cu Maddy. Ora 20. Poșta Veche.

Acum e 20:15. E ca la școală, se gândi Michael zâmbind. După 15 min. peste ora stabilită, nu mai găsești pe nimeni. Maddy e colega lui de la ziar. Numele ei complet este Madden Smith. Se cunosc din facultate. Din când în când dorm împreună.

Ajuns la apartamentul lui Maddy, găsește ușa descuiată. Intră și o neliniște îl acaparează încet. Se descaltă și-și aranjează cu grijă pantofii pe covorașul de la intrare, unde mai erau o grămadă de alte încălțări, puse perechi până în marginea dulapului.

Deodată, din bucătărie iese un tip cu o servietă de piele în mână. Un tip îmbrăcat în salopetă albastră, cu ambele mâneci suflecate, păroase ca la un bărbat de treabă.

Tipul de la JĂC: Yolki palki! Ce m-ai speriat, omule! Pfu... Iaka s-o spars o trubă și acum am făcut-o, hai să-ți arăt că nu mai curge nică. I-am pus izoleație cu pacle, că nu am acum la mine tot ce trebuie. O să țină o vreme și când nu o mai ține sună la JĂC și o să trimită pe cineva.

Michael Wright, incurcat: ... Bine.

Tipul de la JĂC: Aaa, și femeia trebuia să plece. Dar o lăsat plic. Zicea că o să vii, da eu iaka am terminat mai repede decât am crezut și mă pregăteam să plec. Bine că ai venit. Pittin, de la JĂC-u de pe sector, întinzând brațul către Michael.

Michael Wright: Michael, sunt prieten cu Maddy. De la gazeta.

Tipul de la JĂC: Normaaal.

Urmează o strângere de mână ca între bărbați.

Tipul de la JĂC: Și eu mai citesc gazete. Atunci, am plecat. Baba de la etajul de jos, are și ea probleme cu craniul. Mă duc să văd ce se poate face.

Ieși, trântind ușa cu zgomot.

Pe dulăpiorul pentru încălțăminte era un plic pe care era scris numele lui și un bilețel de la Maddy.

(Nu ai mai ajuns pe la redacție, așa că l-am luat cu mine. Trebuie să plec la țară. A murit tata. Ne vedem în câteva săptămâni și vorbim. Ai cheile...).

Michael a luat plicul și-l îndesă în buzunarul pantalonilor.

Din ferma de porci a rămas doar carcasa. Năpădită de buruieni peste care se așternea o păclă de abur. Drumul cotea la stânga și se pierdea după o pădure. Acum i se părea ciudat cum i-au despărțit de ai săi împrejurările și tot timpul ce a trecut, rupt de familie, singur la oraș, noua lui viață. Cîteva scrisori, cunoștințe comune care mai veneau cu treburi pe la Chișinău, și amintiri, îl mai legau de Căpitani, locul unde s-a născut și a copilărit. Michael visa să devină scriitor, dar a ajuns ce a ajuns. Dar Tyler, cine este Tyler.